

"Hattâ ehl-i hakikat, hakikat ve mârifetullahı bulmak için, kesret dairelerini unutmaya çalışıyorlar, tâ kalb dağılmasın ve lüzumlu ve kıymetli şeye sarf etmek lâzım gelen merakı, zevki, şevki, lüzumsuz fâni şeylerde telef olmasın." İzahı nasıldır?

Vahdet-i vücüt mesleğinde gidenler, bütün nazarlarını ve dikkatlerini Allah'a hasr ettikleri için, eşyanın, yani kesret aleminin Allah'a olan bu dikkat ve hasrı nazarı bozmaması için, eşyanın vücutlarını yok sayıp, inkar ediyorlardı. Zira bu meşrebe göre eşya ve kesret, Allah ile kul arasında bir engel, bir perde hükmündedir. Huzuru İlahiye ye set çeken bir maniadır. Bu sebepten dolayı, eşyanın vücutlarını inkar etmişler. Ama eşyanın hakikati sabit olmasından, hata etmişlerdir.

Vahdet-i şuhut meşrebi ise, vahdetivücut meşrebine göre daha makul ve daha hakikate yakın bir meşreptir. Bu meşrebe göre; eşyanın hakikati vardır, inkar edilemez. Ama bu meşrep ehli de eşyanın, yani kesret aleminin Allah ile kul arasında ciddi bir engel ve huzuru İlahiyi bozan önemli bir perde olduğunu farz sayarak, eşyayı unutma vasıtası ile bertaraf edilmesini savunuyor. Yani Allah'a odaklanmış nazarları dağıtmamak için, eşyayı görmezden gelip, nisyana mendiline sarmak gerekir, fikrini esas alıyorlar. Bunlar **vahdet-i vücüt** meşrebi gibi eşyanın varlığını inkar etmedikleri için, ehli hakikat unvanını almışlar.

Bu iki meşrebin ortak paydası; kesret aleminin Allah ile kul arasında bir engel olması fikridir. Dolayısı ile bu kesret alemini bir şekilde aradan çıkarıp, huzuru etemmi temin etmek gerekir. Buraya kadar aynı gidiyorlar, bundan sonra ise biri eşyayı inkar, diğeri de eşyayı nisyana yolunu seçiyor. Bu nokta da ayrılıyorlar. Allah'a olan huzur ve marifet ancak eşyayı inkar veya nisyana ile mümkündür deyip böyle bir manevi çığır açmışlar.

Halbuki sahabe mesleğinde ise eşya ve kesret alemini Allah ile kul arasında bir engel, bir perde değil, bilakis Allah'a açılan birer pencereler hükmündedir. **Her bir eşya ve mahluk üstünde Allah'ın isim ve sıfatlarının mührünü okuyup o sanatlar üstündeki tecelli nurları ile hakiki ve vasi marifete ulaşmışlar.** Allah'ı bir iki isim ile değil, bin bir ismi ile tanımışlar. Huzuru İlahiyeyi eşyayı inkar etmeden, nisyana sarmadan, tam manası ile elde etmişler. Bu yüzden velayeti Kübra makamı sahabelere ait bir makamdır. Bu zamanda Risale-i Nur mesleği sahabe mesleğinin cilvesini devam ettiren yegane meslektir.

Biraz da eşya, kesret, masiva gibi kavramlar üzerinde durursak mesele daha iyi anlaşılır.

Eşya ve kesret Allah'tan gayrı bütün mahlukatın toplamına denir. Allah'ın zâtı ve sıfatları dışında olan her şeye **masiva ve kesret** denir.

Bu eşya ve kesret aleminde bir de sebep sonuç ilişkisi Allah'ın bir sünneti, bir adeti olmasından, yani Allah, sebepler eli ile iş görmesinden dolayı, insanların çoğunluğu bu sebepler arkasında Allah'ın sıfatlarının tecellisini göremiyor. Böyle olunca da ya tabiat ve tesadüf fikri insanları dalalete atıyor ya da huzuru ve marifeti tam elde edemiyorlar. İşte bu çetin sebepler zincirini aşmak ve her şeyin ardında Allah'ın kudret elini görebilmek ve tam huzuru kazanmak insanı aşan bir durumdur.

Her insanın nazarını boğup dağıtan kesret ve eşya farklı farklıdır. Kimisi için felsefe, kimisi için mal mülk, kimisi için evlat, kimisi için şöhret, kimisi için benlik duygusu, kimisi için eşyanın suri tatlılığı, kimisi için para biriktirme hırsı, kimisi için saltanat düşkünlüğü, kimisi için öfke ve şehvet, kimisi için basit ve önemsiz meşgaleler vesaire.

Yukarıda izah ettiğimiz meşrepler, kendilerince böyle bir çözümle marifete yelken açmaya çalışmışlar.

Kur'an'ın elmas kılıcı ise bu kalın tabiat ve gaflet perdelerini yırtıp, her bir şey üstünde Allah'ın marifet nurlarını insanlara gösteriyor. Her bir eşyanın üstünde, onun terbiye ve tedbirini zahir kılıyor. Bu yüzden ayetler insanlık için tek çıkış yoludur. Diğer meşrepler bir yere kadar gidiyor, ondan sonra tıkanıyor ve hakiki huzuru, marifeti tam temin edemiyor. Bu yüzden Üstat, nazarını direk Kur'an'a çevirmiş ve oradan aldığı nurları bize aktarmıştır.